Analizy OSW

OŚRODEK STUDIÓW WSCHODNICH 29.07.2026 www.osw.waw.pl

Rozbita opozycja: Nowa Partia przyszłością tureckiej polityki?

Zuzanna Krzyżanowska

24 lipca w Ankarze ogłoszono powołanie nowego ugrupowania politycznego pod nazwą Nowa Partia (tur. *Yeni Parti*, YP). Formacja powstała w wyniku rozpadu Republikańskiej Partii Ludowej (CHP), dotąd największej partii opozycyjnej. Na jej czele stanął dawny przewodniczący CHP Özgür Özel. Tego samego dnia Sąd Najwyższy ją zarejestrował. Dysponuje ona 91 deputowanymi, co czyni ją najliczniejszym klubem opozycyjnym w parlamencie. Dokładna liczba samorządowców CHP, którzy przystąpią do nowego ugrupowania, nie została jeszcze określona. Politycy, którzy przeszli do YP, wzywają działaczy CHP do rezygnacji z członkostwa i przystępowania do nowej organizacji. YP ma mieć profil socjaldemokratyczny i zdecydowanie sprzeciwiać się rządom prezydenta Recepa Tayyipa Erdoğana. Jej założyciele deklarują, że ich celem jest przejęcie władzy w następnych wyborach parlamentarnych, które mają się odbyć w 2028 r.

Pojawienie się nowego stronnictwa zmienia dynamikę na miejscowej scenie politycznej. Według sondaży publikowanych przed oficjalnym powołaniem partii YP ma szansę przejąć większą część elektoratu CHP, może liczyć na głosy niezdecydowanych wyborców, a nawet uzyskać wynik lepszy od rządzącej Turcją Partii Sprawiedliwości i Rozwoju (AKP). Poważnym wyzwaniem, przed którym stoi YP, jest jednak brak lokalnych struktur i finansowania z budżetu państwa. Jej szanse na powodzenie wyborcze osłabia też represyjna polityka władz wobec środowisk opozycyjnych, w tym groźba aresztu dla Özela.

Komentarz

- **Nowa Partia powstała w odpowiedzi na przejęcie CHP przez siły kompromisowe wobec rządu.** 24 maja – decyzją upolitycznionego sądu – Özel został odwołany ze stanowiska przewodniczącego CHP i zastąpiony przez swojego poprzednika Kemala Kılıçdaroğlu (zob. *Wrogie przejęcie – sąd zmienia przewodniczącego tureckiej opozycji*). Wyrok był równoznaczny z polityczną neutralizacją partii i odsunięciem jej od zdecydowanie konfrontacyjnego kursu wobec władzy, na którym znajdowała się pod przywództwem Özela. W kolejnych miesiącach polityk nieskutecznie próbował odzyskać kontrolę nad CHP, lecz ostatecznie, wraz ze swoim stronnictwem, zdecydował się na powołanie odrębnej partii.
- **Powstanie nowego ugrupowania oznacza fundamentalne przemeblowanie tureckiej sceny politycznej.** Dysponująca 91 posłami YP będzie drugim największym ugrupowaniem w 600-miejscowym parlamencie i najliczniejszą siłą opozycyjną. W CHP

pozostało 44 posłów, co spycha ją na piąte miejsce w izbie, a YP nie wyklucza następnych transferów. Przystąpienie do Nowej Partii ogłaszają kolejni samorządowcy – do 29 lipca zadeklarowało się 10 burmistrzów prowincji (na ogółem 30, którymi zarządzała CHP). YP poparł przebywający w więzieniu burmistrz Stambułu Ekrem İmamoğlu. Swojego stanowiska wciąż nie określił burmistrz Ankary Mansur Yavaş, popularny polityk bliski Özelowi, którego rozpatrywano jako przyszłego kandydata CHP w wyborach prezydenckich. Ugrupowanie Özela dobrze radzi sobie w sondażach, w których uzyskuje nawet 35% głosów, wyprzedzając tym samym AKP z wynikiem 30%. Badania wskazują również, że YP cieszy się zdecydowanie wyższym poparciem od CHP, dla której poparcie spadło do 5%.

- **Partia Özela musi sprostać wyzwaniom organizacyjnym i programowym.** Stronnictwo nie posiada jeszcze istotnego zaplecza kadrowego i lokalowego w terenie. Partia nie otrzyma także finansowania z budżetu państwa (mimo transferu posłów przysługuje ono w całości CHP) i zapowiada, że zamierza utrzymywać swoją działalność z darowizn wyborców. Sposobem na dotarcie do zasobów może być przejęcie od CHP jak największej liczby samorządów. Wyborcze powodzenie YP zależy od tego, czy uda się jej rozszerzyć swój elektorat poza niezadowolonych zwolenników CHP i stać się ogólnokrajowym ugrupowaniem protestu. Z tego powodu YP jest ostrożna w formułowaniu postulatów programowych i stara się nie antagonizować żadnej z istotnych grup elektoratu w Turcji (np. Kurdów czy nacjonalistów).

- **Nowa Partia będzie musiała zmierzyć się z represyjną polityką rządzących, którym zależy na niedopuszczeniu do jej sukcesu.** Władze będą dążyły do całkowitego wyeliminowania Özela z życia politycznego, niewykluczone, że w drodze aresztowania. Wobec polityka toczą się liczne dochodzenia (m.in. w sprawie obrazy prezydenta i stawiania oporu policji). W parlamencie trwa postępowanie mające na celu pozbawienie go immunitetu. YP może też podlegać różnorakim presjom ze strony aparatu państwowego. Bardzo prawdopodobne wydają się kolejne oskarżenia wobec kluczowych polityków formacji oraz próby ograniczenia jej działalności przez upolitycznioną administrację, działającą na korzyść rządzących (np. przez brak rejestracji list wyborczych w wyborach parlamentarnych ze względu na braki formalne). W skrajnym przypadku nowej partii grozi proces o delegalizację.